

УДК 657.1

*О. О. Григоревська,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ*

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДАЦІЙНОЇ ПРОЦЕДУРИ ПІДПРИЄМСТВ ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ БАНКРУТСТВОМ

*О. Hryhorevska,
Associate Professor of Accounting and Auditing,
Kyiv National University of Technology and Design, PhD in Economics, assistant professor*

ACCOUNTING AND ANALYTICAL PROVISION OF THE LIQUIDATION PROCEDURE OF BANKRUPTCY ENTERPRISES

У статті розглядаються проблемні питання обліково-аналітичного забезпечення проведення ліквідаційної процедури пов'язаної із банкрутством. Узагальнено етапи проведення ліквідаційної процедури, пов'язаної із банкрутством. Детально акцентовано увагу на етапах, де безпосередньо задіяні облікові працівники. Імплементовано етапи ліквідаційної процедури у систему бухгалтерського обліку через використання відповідних облікових записів та складання звітних форм (проміжного та кінцевого ліквідаційного балансу).

Виділено особливості ліквідаційних процедур, регламентованих чинним законодавством: ліквідація включає процеси кінцевого перерозподілу власності, а також процеси погашення зобов'язань перед кредиторами; ліквідаційна процедура передбачає відмову від допущення безперервності діяльності, що тягне за собою зміну методики обліку, наприклад способів оцінки активів підприємства; ліквідаційний баланс складається на базі футуристичної концепції оцінки активів.

The article deals with the problematic issues of accounting and analytical support for carrying out the liquidation procedure related to bankruptcy. The stages of liquidation procedure related to bankruptcy are summarized. The focus is on the stages where accountants are directly involved. The stages of the liquidation procedure in the accounting system have been implemented through the use of the relevant accounts and the compilation of reporting forms (intermediate and final liquidation balance sheet).

The features of liquidation procedures regulated by the current legislation are highlighted: liquidation includes processes of final redistribution of property, as well as processes of repayment of obligations to creditors; the liquidation procedure provides for the waiver of the assumption of continuity of activity, which entails a change in accounting techniques, for example, methods of valuation of assets of an enterprise; the liquidation balance is based on the futuristic concept of asset valuation.

Ключові слова: банкрутство, ліквідація, бухгалтерський облік, проміжний ліквідаційний баланс, кінцевий ліквідаційний баланс, обліково-аналітичне забезпечення.

Keywords: *bankruptcy, liquidation, accounting, interim liquidation balance, final liquidation balance, accounting and analytical support.*

Постановка проблеми. Сьогодні жваву дискусію у професійній спільноті викликають законодавчі ініціативи у сфері банкрутства (зокрема, Кодекс процедур банкрутства). В кожному із проектів, що подані до Парламенту є чимало раціональних ідей, реалізація яких може докорінно змінити окремі процедури санації та ліквідації підприємства.

Проте, на сьогодні чинне законодавство, поки, не визначає загального поняття ліквідації юридичних осіб, незважаючи на наявність основних документів, що регулюють порядок ліквідації суб'єктів підприємницької діяльності (Закону України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, Цивільного кодексу України, Господарського кодексу України, Закону України “Про господарські товариства”, Закону України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців”). Те саме стосується і чіткого нормативного регулювання облікового відображення процедури ліквідації. Значні напрацювання у практиці банкрутства дозволяють зробити висновок про те, що процес ліквідації та банкрутства провокує виникнення безлічі питань, законодавчо не врегульованих. Тому лише практичний досвід бухгалтерів, які неодноразово займалися ліквідацією компаній, дозволяє правильно обійти усі “підводні камені” ліквідації.

Зауважимо, що недоліки законодавства не єдина проблема, з якою зустрічаються власники компаній за ліквідації. Так, кожен із зазначених осіб бажає припинити діяльність спокійно, швидко та без проблем. Проте задекларований процес ліквідації неможливо провести оперативно. Особливо, якщо за результатами перевірок виявлено правопорушення, що є причиною залучення до відповідальності керівника або бухгалтера.

Таким чином, предметною областю нашого дослідження обрано найскладніших та найболючіший варіант ліквідації – ліквідація при банкрутстві. Так, процедура ліквідації суб'єкта господарювання визначається, перш за все, його фінансовим станом. Якщо співвідношення майна та зобов'язань позитивне або нульове та відсутні борги перед кредиторами, то підприємство можна ліквідувати за рішенням засновників. Але якщо у підприємства брак коштів для того, щоб розрахуватися з усіма кредиторами або є борги перед бюджетом, його ліквідація проводиться через процедуру банкрутства. При виборі проблемної області ми керувалися даними Реєстру судових рішень. Зокрема, протягом 2015 року визнано банкрутами 2937 підприємств, протягом 2016 – 3535, а за 2017 – 2803, що свідчить про необхідність грамотного підходу до процесу ліквідації.

Аналіз досліджень і публікацій. Оцінці проблемних аспектів обліково-аналітичного забезпечення процесу ліквідації підприємств присвячено дослідження .В. Зикової, К.С. Тюревої, Т.В. Черемунікової, С.О. Корецької, А. Нонко, Г.М. Чепелюк, Г. Пустовіт. Незважаючи на глибокі напрацювання потребують додаткового наукового пошуку проблемні питання обліково-аналітичного забезпечення ліквідації підприємств саме у процесі банкрутства.

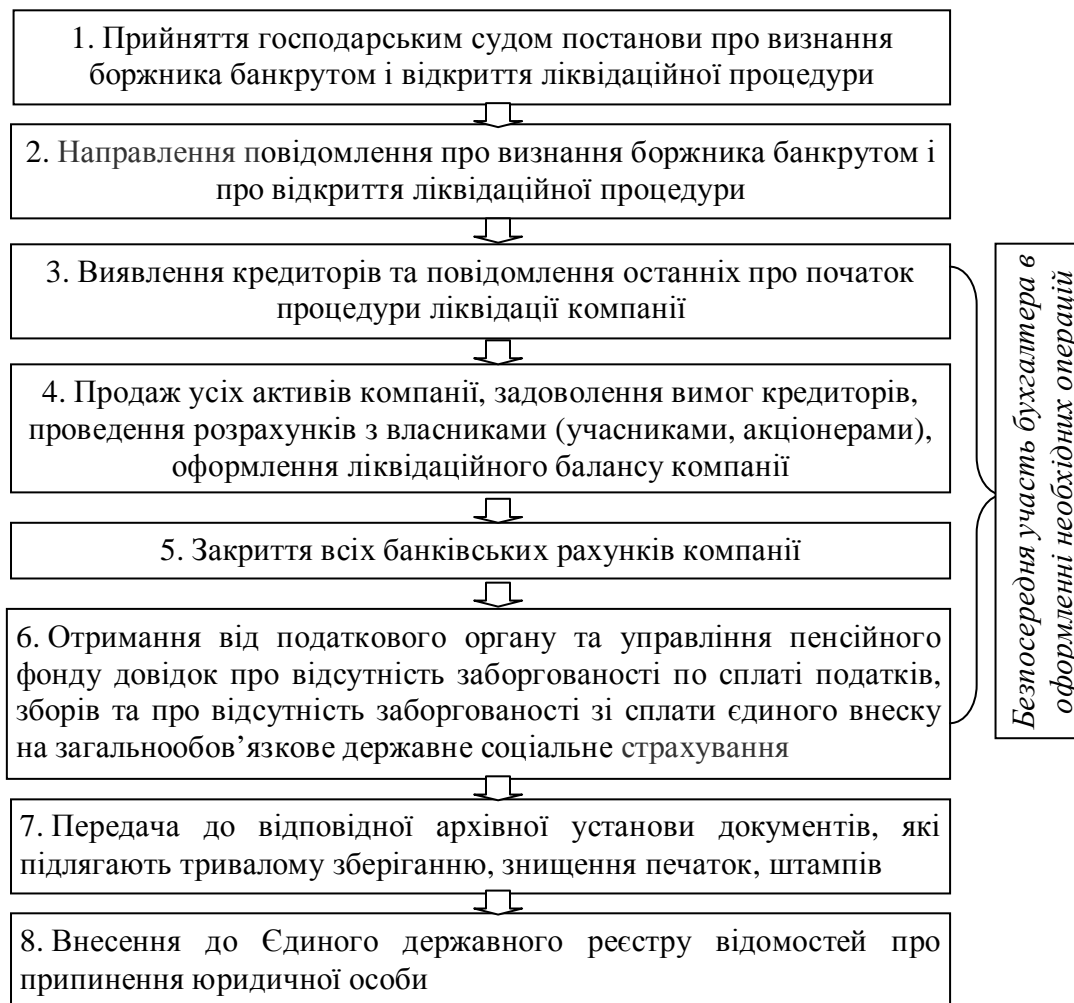
Формулювання цілей статті полягає в узагальненні етапів ліквідації підприємства при банкрутстві та їх обліково-аналітичному забезпеченню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Початок процедури ліквідації, зазвичай, характеризується проведенням комплексного аналізу діяльності суб'єкта господарювання, проведенням аудит фінансового стану підприємства та розробкою детального плану пред- та післяліквідаційних заходів. Також необхідно враховувати те, що законодавство містить лише загальний план і порядок ліквідації, а крім цього, існує досить багато особливостей, пов'язаних із специфікою діяльності або організаційно-правовою формою підприємства (ПАТ, ПрАТ, фінансові установи, ТОВ, громадські установи тощо). Тому необхідно зауважити, що кожен випадок ліквідації – особливий та вимагає добре розробленої стратегії та індивідуального підходу.

Проаналізувавши ст. 111 ЦКУ [9], де зазначено загальні етапи ліквідації суб'єкта господарювання та Розділ III Ліквідаційна процедура ЗУ “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” [3] можемо виділити наступні “стандартні” етапи ліквідаційної процедури підприємства-банкрута (рис. 1).

Усі з наведених процедур описані чинним законодавством. Тому пропонуємо не зупинятися на кожному пункті, а лише на тих, де безпосередньо задіяний бухгалтер підприємства (п.п. 3-6).

Отже, *3. Виявлення кредиторів та повідомлення останніх про початок процедури ліквідації компанії.* Так, проаналізувавши дані бухгалтерського обліку та інші документи компанії, необхідно самостійно виявити кредиторів і направити їм відповідні повідомлення з пропозицією направити свої вимоги (ч.4 ст.105 Цивільного кодексу України).

Рис. 1. Етапи ліквідації юридичної особи, пов'язаної з банкрутством

4. Продаж усіх активів компанії, задоволення вимог кредиторів, проведення розрахунків з власниками (учасниками, акціонерами) компанії у відповідності до розміру їх корпоративних прав, оформлення ліквідаційного балансу компанії.

До задоволення вимог кредиторів також входить здійснення всіх розрахунків по сплаті податків, зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також страхових внесків.

У разі, якщо після розрахунків з кредиторами ще залишаються будь-які активи, необхідно провести розрахунки з учасниками (власниками, акціонерами) компанії

Якщо у підприємства, що ліквідується, недостатньо грошових коштів для здійснення розрахунків з кредиторами, то призначена ліквідаційна комісія здійснює реалізацію майна юридичної особи з публічних торгів.

Перш за все, реалізується майно, що не бере участі у процесі виробництва (наприклад, цінні папери, валютні цінності, транспортні засоби тощо).

Далі – відбувається реалізація готової продукції, нерухомості, сировини, матеріалів та основних засобів (таблиця 1).

Приблизно за 60 днів від моменту публікації інформації про ліквідацію формується проміжний ліквідаційний баланс (ст.111 Цивільного кодексу України), та затверджується учасниками товариства або органом, який прийняв рішення про ліквідацію, а потім погоджується з реєстраційним органом [9].

Таблиця 1. Відображення в бухгалтерському обліку реалізації майна при ліквідації підприємства

№ з/п	Найменування господарської операції	Бухгалтерський облік	
		Д-т	К-т
Реалізація запасів			
1.	Відвантажено залишки матеріалів, готової продукції та відображено дохід від реалізації	361	712
2.	Відображено зобов'язання з ПДВ	712	641/ПДВ
3.	Отримано кошти на р/р	311	361

4.	Списано собівартість реалізованої готової продукції, матеріалів	943	26,20
Реалізація основних засобів			
5.	Відвантажено основні засоби	377	742
6.	Відображено зобов'язання з ПДВ	742	641/ПДВ
7.	Списано суму зносу реалізованих ОЗ	131	10
8.	Списано залишкову вартість реалізованих ОЗ	972	10
9.	Списано витрати на передпродажну підготовку	972	661,65
10.	Перевищення продажної вартості основних фондів над залишковою визнано доходом	-	-
11.	Отримано кошти від продажу основних засобів	311	377

Проміжний ліквідаційний баланс формується після того, як закінчується встановлений термін для пред'явлення кредиторам вимог до господарюючого суб'єкта. Даний баланс у своєму змісті відображає інформацію про склад активів підприємства та джерел їх формування, вартості всього майна, яким воно володіє, дебіторської та кредиторської заборгованості. Наведемо приклад проміжного ліквідаційного балансу у таблиці 2.

Таблиця 2.
Приклад проміжного ліквідаційного балансу (на основ [2])

АКТИВ		ПАСИВ	
Назва статті	Сума, грн	Назва статті	Сума, грн
I. Конкурсна (ліквідаційна маса)		III. Зобов'язання	
Грошові кошти		Позачергові позови	
Поточні інвестиції		Кредитори за чергами...	
Дебіторська заборгованість		1 черга	
Готова продукція		2 черга	
Сировина та матеріали		3 черга	
Довгострокові інвестиції		...	
Незавершене будівництво		6 черга	
Основні засоби		Незаявлені вимоги	
II. Виключення із конкурсної маси		IV. Капітал	
Судові витрати		Власний капітал	
Інші витрати пов'язані з ліквідацією		Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), отриманий до визнання підприємства банкрутом	
Нематеріальні активи		Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), отриманий після визнання підприємства банкрутом	
БАЛАНС		БАЛАНС	

Так, активом проміжного ліквідаційного балансу виступає конкурсна (ліквідаційна) маса, яка виступатиме джерелом погашення усіх вимог до підприємства, а також виключення із конкурсної маси (витрати, пов'язані з судовими розслідуваннями та ліквідацією).

Як правило, активи оцінюються за ціною реалізації, оскільки дані бухгалтерського обліку не завжди дають можливість надати правильну оцінку.

Пасивом представлено вимоги кредиторів за чергами. А капітал підприємства – це інтерес власників та учасників, погашення якого відбувається після повного погашення усіх вимог кредиторів. Непокритий збиток балансу - балансувальна стаття із відокремлення прибутку/збитку до та після провадження процедури про банкрутство..

Узгодження балансу здійснюється органом реєстрації, який вказано на оригіналі проміжного ліквідаційного балансу на штампі про узгодження. Після того, як відбулося узгодження проміжного ліквідаційного балансу в органі реєстрації, він направляється в податковий орган для перевірки. Останній крок – це реалізація майна та розрахунок з кредиторами відповідної черговості виходячи із отриманої суми.

Зазначимо, що Стаття 45 ЗУ “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” Черговість задоволення вимог кредиторів зазначає, що кошти, одержані від продажу майна банкрута, спрямовуються на задоволення вимог кредиторів у порядку, встановленому цією статтею. При цьому порядок відображення вимог кредиторів наведено в таблиці 3.

Таблиця 3.
Порядок відображення вимог кредиторів на рахунках бухгалтерського обліку

Черговість задоволення вимог кредиторів (скорочено)	
I черга	
Вимоги щодо виплати заборгованості із заробітної плати перед працюючими та звільненими працівниками банкрута, грошові компенсації та вимоги кредиторів за договорами страхування <i>Д 23, 91, 92, 93, 94 К 661, 662</i> <i>Д 23, 91, 92, 93, 94 К 651, 652, 653</i>	
II черга	
Витрати, пов'язані з провадженням у справі про банкрутство в господарському суді та роботою ліквідаційної комісії <i>Д 92 К 661, 65, 685</i>	
III черга	
Вимоги із зобов'язань, що виникли внаслідок заподіяння шкоди життю та здоров'ю громадян, шляхом капіталізації у ліквідаційній процедурі відповідних платежів, у тому числі до Фонду соціального страхування України за громадян, які застраховані в цьому фонді, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України <i>Д 23, 91, 92, 93, 94 К 652</i>	
IV черга	
Вимоги щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів); вимоги центрального органу виконавчої влади, що здійснює управління державним резервом <i>Д 98 К 64</i>	
V черга	
Вимоги кредиторів, не забезпечені заставою, у тому числі і вимоги кредиторів, що виникли із зобов'язань у процедурі розпорядження майном боржника чи в процедурі санації боржника <i>Д 92 К 661, 65, 685</i>	
VI черга	
У шосту чергу задовольняються інші вимоги	

Після проведення розрахунків з усіма кредиторами ліквідаційній комісії необхідно сформувати кінцевий ліквідаційний баланс.

Метою формування кінцевого ліквідаційного балансу є відображення збитків, понесених власниками та кредиторами підприємства, а також підсумки змін, які відбулися в складі майна та джерелах його утворення з початку складання проміжного ліквідаційного балансу. Ліквідаційний баланс показує інформацію про підсумки проведення конкурсного виробництва, про результати процедури щодо стягнення та реалізації майна та погашення боргів підприємства, про суми непокритих вимог [2]. Варіант кінцевого ліквідаційного балансу представлений у таблиці 4.

Таблиця 4.
Приклад кінцевого ліквідаційного балансу (на основі [2])

АКТИВ		ПАСИВ	
Назва статті	Сума, грн	Назва статті	Сума, грн
I. Конкурсна (ліквідаційна маса)		III. Зобов'язання	
		Непогашені вимоги	-
		IV. Капітал	
		Капітал підприємства	-
		Непокритий збиток	-
БАЛАНС	-	БАЛАНС	-

Оскільки на кінець ліквідаційної процедури усе майно повинно бути реалізоване або утилізоване, а дебіторська заборгованість погашена, то підсумок активу балансу має дорівнювати нулю.

Пасивна частина балансу містить непокриті збитки підприємства-банкрута та заборгованість, яку не можна погасити через нестачу майна у організації-боржника, в розмірі, оціненому арбітражним керуючим. Підсумок пасиву кінцевого ліквідаційного балансу на момент ліквідації підприємства-банкрута також повинен дорівнювати нулю.

Після того, як складено кінцевий ліквідаційний баланс, майно, що залишилося у юридичної особи щодо здійснення всіх розрахунків з кредиторами, розподіляється між його засновниками (V черга).

Перед тим як розподіляти майно між засновниками, слід в першу чергу, визначити загальну величину капіталу, що підлягає розподілу. Для цього потрібно здійснити розрахунок розміру чистих активів і співставити їх із статутним капіталом. Якщо величина статутного капіталу менша за величину чистих активів, то умовний статутний капітал необхідно довести до величини чистих активів за рахунок вартості майна, що залишилося у організації-банкрута. Майно підлягає розподілу між учасниками пропорційно їх частці в статутному капіталі підприємства.

Підставою для розподілу є акт, підписаний усіма учасниками підприємства, де містяться відомості про те, що передається і кому.

Організаційний момент - затвердження кінцевого балансу здійснюється засновниками (учасниками) або органом, який прийняв рішення про ліквідацію організації та подається до Центру обслуговування платників податків за місцем реєстрації підприємства.

Наступними кроками є закриття усіх банківських рахунків підприємства та отримання від податкового органу та управління пенсійного фонду довідок про відсутність заборгованості по сплаті податків, зборів та про відсутність заборгованості зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також страхових внесків.

Наступний, важливий крок, це – передача до архівної установи документів, які підлягають тривалому зберіганню, знищення печаток, штампів, в результаті чого отримати довідку. Норма щодо зобов'язання передавати печатки та штампи для знищення в органи внутрішніх справ втратила чинність, тому необхідно самостійно організувати знищення печаток та штампів компанії (склавши відповідний акт).

І на останок, після завершення процедури ліквідації компанії, необхідно внести запис до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців про остаточну ліквідацію компанії як юридичної особи.

Для цього необхідно подати державному реєстратору наступний перелік документів: - заповнену реєстраційну картку про проведення державної реєстрації припинення юридичної особи шляхом ліквідації, що не пов'язана з банкрутством; - довідку відповідного органу державної податкової служби про відсутність заборгованості по сплаті податків, зборів та про відсутність заборгованості зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також страхових внесків до Пенсійного фонду України та фондів соціального страхування; - довідку архівної установи про прийняття документів, які відповідно до закону підлягають довгостроковому зберіганню.

Кінцевий етап – внесення державним реєстратором до Реєстру даних про проведення реєстрації припинення юридичної особи шляхом ліквідації, про що видає ліквідатору (голові ліквідаційної комісії) повідомлення про проведення державної реєстрації припинення юридичної особи [6].

Висновки. При дотриманні усіх необхідних вимог середній термін ліквідації складає близько шести місяців. Помилки на будь-якому з етапів можуть привести до збільшення термінів ліквідації, а також накладення штрафів за пропуск встановлених законом термінів.

Таким чином, ліквідація підприємства - це тривалий і складний процес, який проходить ряд послідовних етапів, взаємопов'язаних між собою, і характеризується низкою відмінних рис при веденні бухгалтерського обліку і складанні звітності. обов'язковим при ліквідації юридичної особи є складання ліквідаційного балансу (проміжного і кінцевого), головним завданням якого виступає захист прав кредиторів і збір об'єктивних даних про майно і зобов'язання підприємства.

Таким чином, можна виділити наступні особливості ліквідаційних процедур, регламентованих чинним законодавством:

1. Ліквідація включає процеси кінцевого перерозподілу власності, а також процеси погашення зобов'язань перед кредиторами.
2. Ліквідаційна процедура передбачає відмову від допущення безперервності діяльності, що тягне за собою зміну методики обліку, наприклад способів оцінки активів підприємства.
3. Ліквідаційний баланс складається на базі футуристичної концепції оцінки активів і є інвентарним і не містить залишків по регулюючим рахунках і бюджетно-розподільних рахунках;
4. Застосування іншого групування статей активу і пасиву, що відповідає фактичному ступеню ліквідності майна і встановленому законом або нормативним документом порядку задоволення вимог до підприємства.

Список використаних джерел.

1. Ефременко И.Л. Теоретико-методологические аспекты Бухгалтерского учета процесса Банкротства предприятия [Электронный ресурс]: Дис. ... канд. экон. наук : 08.00.12 .-М.: РГБ, 2005 – 183 с. Полный текст: <http://diss.rsl.ru/diss/05/0218/050218012.pdf>
2. Зыкова А.В. Процедура ликвидации юридического лица: правовые и бухгалтерские аспекты / А.В. Зыкова, К.С. Тюрева, Т.В. Черемушникова // Современные научные исследования и инновации. 2017. № 5 [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://web.snauka.ru/issues/2017/05/82747>
3. Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed20121104>
4. Корецька С.О. Проблеми побудови ліквідаційного балансу підприємства-банкрута та шляхи їх вирішення / С. О. Корецька // Ефективна економіка – 2011. - №11. Режим доступу:

<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=760>

5. Новодворский В.Д. Ликвидационный баланс организации / В.Д. Новодворский, Д.В. Назаров // Бухгалтерский учет. – 2000. – № 7. – С. 36-43.

6. Нонко А. Форма и процедура ликвидации юридического лица в Украине. Алгоритм и пошаговая инструкция / А. Нонко. Режим доступа: <http://cpk.ua/publications/articles/full/forma-i-protsedura-likvidatsii-yuridicheskogo-litsa-v-ukraine-algoritm-i-poshagovaya-instruktsiya/>

7. Пустовит Г. Бухгалтерський облік операцій при ліквідації підприємства / Г. Пустовит // Трансформаційні перетворення обліково-аналітичного забезпечення управління в умовах євроінтеграційних процесів : зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 листоп. 2016 р. / М-во освіти і науки України, М-во фінансів України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана» [та ін.]; [редкол.: М. І. Бондар (голова) та ін.]. – Київ : КНЕУ, 2016. – С. 106–109.

8. Чепелюк Г.М. Обліково-аналітичне забезпечення оцінки імовірності банкрутства суб'єкта господарювання / Г.М. Чепелюк // Ефективна економіка – № 8. – 2017. Режим доступа: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5726>

9. Цивільний кодекс України. Режим доступа: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

References.

1. Efremenko I.L. (2005), "Theoretical and methodological aspects of accounting of the process of bankruptcy of enterprises", Abstract of Ph.D. dissertation, 08.00.12, RGB, Moscow, Russia, p. 183, [Online], available at: <http://diss.rsl.ru/diss/05/0218/050218012.pdf>

2. Zyкова, A.V. and others (2017), "Procedure for liquidation of a legal entity: legal and accounting aspects", *Sovremennye nauchnye issledovaniya i innovacii*, vol. 5, [Online], available at: <http://web.snauka.ru/issues/2017/05/82747>

3. The Verkhovna Rada of Ukraine, The Law of Ukraine "On restoring the debtor's solvency or recognizing it as a bankrupt", [Online], available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed20121104>

4. Korecka, S.O. (2011), "Problems of construction of liquidation balance of enterprise-bankrupt and ways of their solution", *Efektivna ekonomika*, vol. 11, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=760>

5. Novodvorskiy, V.D. and Nazarov, D.V. (2000), "Liquidation balance of the organization", *Buhgalterskij uchet*, vol. 7, pp. 36-43.

6. Nonko, A. "Form and procedure for the liquidation of a legal entity in Ukraine. Algorithm and step-by-step instruction", [Online], available at: <http://cpk.ua/publications/articles/full/forma-i-protsedura-likvidatsii-yuridicheskogo-litsa-v-ukraine-algoritm-i-poshagovaya-instruktsiya/>

7. Pustovit, H. (2016), "Accounting of operations at the liquidation of the enterprise", *Collection of materials IV International. science-practice Conf., Kyiv, November 25. 2016* "Transformational transformations of accounting and analytical management support in the conditions of European integration processes", KNEU, Kyiv, Ukraine, pp. 106–109.

8. Chepeliuk, H.M. (2017), "Accounting and analytical support for assessing the bankruptcy probability of business entities", *Efektivna ekonomika*, vol. 8, [Online], available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5726>

9. The Verkhovna Rada of Ukraine, The Law of Ukraine "The Civil Code of Ukraine", [Online], available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Стаття надійшла до редакції 19.03.2018 р.